

P R Z E G L A D.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Anglia. — Francya.
— Włochy. — Niemce. — Prusy. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń, 15. stycznia. Jutro dnia 16. stycznia wyjdzie w Wiedniu i będzie rozestany IX. zeszyt dziennika rządowego ustaw państwa, jednak tymczasem tylko w niemieckim języku.

Wiedeń, 17. stycznia. Jutro dnia 18. stycznia wyjdzie w Wiedniu i będzie rozestany X. zeszyt dziennika rządowego ustaw państwa we wszystkich dziesięciu językach.

Dokończenie nominacyj na posady przy krajowych urzędach podatkowych.

Dla obwodu Brzeżańskiego.

Poborcami:

- 1) Ingrosista przy prow. buchhalteryi Karol Fiałkowski.
- 2) Poborca cła Alexander Gerstmann.
- 3) Ingrosista przy prow. buchhalteryi Franciszek Jachim.
- 4) Amtsschreiber przy kasie cyrkul. Walenty Kiernig.
- 5) Mandataryusz i poborca podatków Antoni Kurzbauer.
- 6) " " " Piotr Romanowicz.
- 7) Poborca przy rogatce Emeryk Schulz.
- 8) Poborca cła Karol Zaruba.

Kontrolorami:

- 1) Mandataryusz i poborca podatków Michał Barzykowski.
- 2) " " " Karol Bazoni.
- 3) Poborca podatków Antoni Burkiewicz.
- 4) Amtsschreiber przy kasie cyrkul. Fryderyk Kloss.
- 5) Kalkulant cyrkularny Antoni Wacław Kunisch.
- 6) Poborca podatków Franciszek Nowacki.
- 7) Mandataryusz i poborca podat. Dyonizy Thorzewski.
- 8) Ingrosista przy prow. buchhalt. Henryk Waage.

Officyałami:

- 1) Poborca podatków Jan Kunczewicz.
- 2) Aktuariusz dominikalny Antoni Pini.
- 3) Mandataryusz i poborca podatków Jan Siedlecki.

Assystentami:

- 1) Dyurnista Mikołaj Czerniawski.
- 2) Porucznik Józef Suppanzigh von Frankenthal.
- 3) Dyurnista Jerzy Wagner.
- 4) " Jan Wilhelm Zawadzki.

Dla cyrkułu Złoczowskiego.

Poborcami:

- 1) Kontrolor przy kasie cyrkularnej Antoni Brosch.
- 2) Kasyer miejski Jan Gsiorowski.
- 3) Oficyał przy głównym urzęd. dochod. skarb. Gustaw Hendrich.
- 4) Ingrosista przy prowincyj. buchhalteryi Karol La Renodier kawaler de Kriegsfeld.
- 5) " " " Jan Kuhnen.
- 6) Oficyał przy kam. okręg. urządzie obrach. Klemens Malinowski.
- 7) Amtsschreiber przy kameral. kasie podat. Piotr Marmoross.
- 8) Amtschreiber przy kasie cyrk. Eugeniusz Sumper.
- 9) Konficyent rachunk. przy cyrkule Alojzy Wolf.
- 10) Mandataryusz i poborca podat. Józef Zakrzewski.

Kontrolorami:

- 1) Mandataryusz i poborca podatków Józef Chiliński.
- 2) Dyurnista Karol Exner.
- 3) Kancelista cyrkularny Piotr Filipowicz.
- 4) Poborca podatków Jan Gozdecki.
- 5) Mandataryusz i poborca podatków Alojzy Horoszkiewicz.
- 6) Kontrolor kasy miejskiej Kasper Krajewski.
- 7) Mandataryusz i poborca podatków Piotr Malicki.
- 8) " " " Kajetan Małkowski.
- 9) Mandataryusz Dyonizy Skorczyński.
- 10) Revizor policyi Kaspar Spaczyński.

Officyałami:

- 1) Praktykant przy registraturze guber. Ignacy Korczyński.
- 2) " " " Józef Niedzielski.
- 3) Amtsschreiber przy rogatce Teofil Trusz.

Assystentami:

- 1) Praktykant przy kamer. administracyi Wiktor Dobrowolski.
- 2) Nadzorca przy straży finansowej Jan Majewski.

Dla obwodu Tarnopolskiego.

Poborcami:

- 1) Mandataryusz i poborca podatków Antoni Czechowski.
- 2) " " " Jan Eigner.
- 3) Amtsschreiber przy kasie cyrkularnej Edward Heindel.
- 4) Poborca cła w Podwołoczyskach Emanuel Hassenmayer.
- 5) Mandataryusz i poborca podatków Leonard Krauss.
- 6) Kasyer miejski Floryan Prokopowicz.
- 7) Kontrolor kasy cyrkularnej Franciszek Sławik.
- 8) Kontrolor kasy miejskiej August Tillemann.
- 9) Kasyer miejski Wilhelm Tluch von Tosehanowitz.
- 10) Mandataryusz i poborca podatków Antoni Wajdowicz.

Kontrolorami:

- 1) Kontrolor kasy miejskiej Tomasz Albinowski.
- 2) Mandataryusz i poborca podatków Dymitr Bilenki.
- 3) Poborca cła Józef Herold.
- 4) Kasyer miejski Adolf Kiernig.
- 5) Assystent przy kam. administ. rach. Jan Kohlman.
- 6) Mandataryusz i poborca podatków Stanisław Lisowski.
- 7) Amtsschreiber przy rogatce Antoni Małecki.
- 8) Mandataryusz i poborca podatków Izidor Pomiankowski.
- 9) Assystent przy kameral. okręg. adm. rach. Narcyz Wasowicz.
- 10) Mandataryusz i poborca podatków Ignacy Wurst.

Officyałami:

- 1) Mandataryusz i poborca podatków Antoni Boczkowski.

Assystentami:

- 1) Józef Wincenty Böhm.
- 2) Gubernialny kancelaryjny sługa Jakób Hirschl.
- 3) Dyurnista Karol Jedliński.

Dla obwodu Czortkowskiego.

Poborcami:

- 1) Mandataryusz i poborca podatków Jan Chlebiak.
- 2) " " " Alexanker Lenczewski.
- 3) " " " Jan Madejski.
- 4) " " " Antoni Modrzyński.
- 5) Amtsschreiber przy kasie cyrkul. Wicenty Nahlik.
- 6) Kontrolor przy kasie miejskiej Józef Paszkiewicz.
- 7) Oficyał przy głównym urządzie dochod. skarb. Rudolf Winter.
- 8) Konficyent rachunk. przy kasie cyrkul. Jan Wohlfarth.

Kontrolorami:

- 1) Kalkulant cyrkularny Felix Chiliński.
- 2) Kasyer miejski Jan Czernecki.
- 3) Mandataryusz i poborca podatków Dominik Enzinger.
- 4) Amtsschreiber przy kasie obwod. Krzysztof Mattausch.
- 5) Akcesista przy urządzie płatniczym Seweryn Nunberg.
- 6) Mandat. kameralny Antoni Piwernetz.
- 7) Mandataryusz i poborca podatków Alexander Późniak.
- 8) " " " Edward Rubaszewski.

Officyałami:

- 1) Mandataryusz i poborca podatków Jan Eiselt.
- 2) " " " Wiktor Lisowski.
- 3) " " " Jan Werner.

Assystentami:

- 1) Piotr Abrynowski.
- 2) Aktuariusz dominikalny Juliusz Cissel.
- 3) Mandataryusz i poborca podat. Maryan Winnicki.

Dla obwodu Stanisławowskiego.

Poborcami:

- 1) Amtsschreiber przy kasie obwod. Rudolf Candiani.
- 2) Przełożony urzęd. dominikalnego Wacław Ferrus.
- 3) Mandataryusz i pob. podatków Henryk Hauke.
- 4) " " " Erazm Janicki.
- 5) " " " Karol Kahlik.
- 6) Kastner kameralny Franciszek Mianowski.
- 7) Kastner kameralny Wacław Oppenauer.
- 8) Kasyer miejski Józef Petzeli.
- 9) Amtsschreiber przy kasie obwod. Franciszek Rech.
- 10) Oficyał przy kamer. obrachun. admin. obwod. Józef Watzke.

Kontrolorami:

- 1) Oficyał przy głównej admin. dochod. skarb. Józef Biernatek.
- 2) Mandat. i pob. podatków Józef Bruchner.
- 3) " " " Grzegorz Bubella.
- 4) Oficyał przy kameral. kasie obwod. Jakób Dönnig.
- 5) Amtsschreiber przy kam. urządzie obrach. Kanty Krynicki.

- 6) Mandataryusz i poborca pod. Jan Pogłódowski.
- 7) Oficjal przy głównej admin. doch. skarb. Edmund Schmid.
- 8) Amtschreiber przy kam. urzędzie obrach. Wacław Schmid.
- 9) Kasyer miejski Józef Zappe.
- 10) Asystent kancel. przy kam. admin. obw. Franciszek de Zenegg.

Officyałem:

Mandataryusz i poborca podatków Kajetan Amirowicz.

Assystentami:

- 1) Mandataryusz i pob. pod. Wojciech Chiliński.
- 2) Aktuaryusz dominikalny Feliks Kacorowski.
- 3) Dyurnista Józef Zajączkowski.

Dla obwodu Kołomyjskiego,

Poborcami:

- 1) Prow. ingrosista przy buchhalteryi krajowej Marcin Aspelmayer.
- 2) Konficyent przy obwodowym urzędzie obrach. Jan Bierzecki.
- 3) Kontrolor kam. kasy cyrkularnej Karol Buschak.
- 4) Kontrolor kasy miejskiej Karol Jahl.
- 5) Kameralny rachmistrz Józef Kraft.
- 6) Mandataryusz i poborca podatków Franciszek Michalski.
- 7) Zarządca dóbr kameralnych Karol Reicher.
- 8) Rachmistrz kameralny Leopold de Schmitt.
- 9) Poborca cła Edward Wallin.

Kontrolorami:

- 1) Amtsschreiber przy kasie obwodowej Antoni Borowski.
- 2) Mandataryusz i poborca podatków Bazyl Dziubakiewicz.
- 3) " " " Stanisław Fischer.
- 4) Rachmistrz przy kam. kasie podatkowej Franciszek Gilreiner.
- 5) Mandataryusz i poborca podat. Roman Kossowski.
- 6) Kancelista cyrkularny Jan Kozakiewicz.
- 7) Mandataryusz i poborca podatków Jan Płotnicki.
- 8) " " " Michał Terlecki.
- 9) Kontrolor kasy miejskiej Józef Topolnicki.

Officyałami:

- 1) Kancelista z kapitaństwa miejskiego Antoni Dörmann.
- 2) Asystent kancelaryjny przy kameralnej administracji obwodowej Józef Stika.
- 3) Mandataryusz i poborca podat. Jan Wiszniewski.

Assystentami:

- 1) Dyurnista przy kasie miejskiej Józef Götz.
- 2) Adolf Protting.
- 3) Praktykant przy ekonom. urzędzie kam. Jan Strohbach.
- 4) Dyurnista Jan Wojewoda.

Dla okręgu Krakowskiego.

Poborcami:

- 1) Kontrolor przy ekonom. urzędzie kameralnym Jan Blumenthal.
- 2) Kasyer miejski Jan Janowicz.
- 3) Kontrolor przy kasie miejskiej Antoni Klein.
- 4) Amtsschreiber przy kasie podatkowej Franciszek Kuliński.
- 5) Amtsschreiber przy kasie cyrkularnej Antoni Marfiewicz.
- 6) Kontrolor kasy podatkowej Józef Sobiejański.

Kontrolorami:

- 1) Dyurnista przy kasie doch. skarb. Wojciech Białobrzęski.
- 2) detto detto Józef Kasproiewicz.
- 3) Amtschreiber przy kasie podat. Sebastian Kowalkowski.
- 4) Kancelista przy kapitaństwie miejskiem Karol Rutkowski.
- 5) Amtsschreiber przy kasie podat. Stanisław Rybeżyński.
- 6) Adjunkt dystryktowy Alexander Swolkin.

Officyałem:

Kwieszkowany poborca rogatkowy Wicenty Maychrycki.

Assystentem:

Dyurnista przy kapitaństwie miejskiem Bazyl Kowski.

Dla koronnego kraju Bukowiny.

Poborcami:

- 1) Asystent przy głównym urzędzie doch. skarb. Jan Calecki.
- 2) Mandataryusz kameralny Wojciech Cisehek.
- 3) Mandataryusz i poborca podatków Józef Heckel.
- 4) Kontrolor przy kameralnym ekonom. urzędzie Antoni Hubrich.
- 5) Oficjal przy kamer. administr. obwod. Jan Kohlmann.
- 6) Mandataryusz i poborca podatków Antoni Kovats.
- 7) Mandataryusz Franciszek Kropatschek.
- 8) " kameralny Antoni Kurowski.
- 9) Kasyer miejski Wawrzyniec Mochnacki.
- 10) detto Bazyl Proniewicz.
- 11) detto Antoni Rakwicz.
- 12) Amtschreiber kasy obwodowej Ignacy Röhmer.
- 13) Mandataryusz kameralny Karol Uhlig.
- 14) detto Józef Veit.
- 15) Kontrolor kasy miejskiej Edward Worel.

Kontrolorami:

- 1) Mandataryusz i poborca podat. Tomasz Baranowski.
- 2) Intabulator ksiąg grunt. miejskich Tomasz Borodaykiewicz.
- 3) Mandataryusz i poborca podatków Jan Gasiorowski.
- 4) Kontrolor kasy miejskiej Józef Gieszczykiewicz.
- 5) Kameralny amtschreiber Wacław Kropatschek.
- 6) Kameralny mandataryusz Ludwik Łaciński.
- 7) Mandataryusz i pobor. pod. Marcin Laskowski.
- 8) Przełożony sądu gminy Jan Miszkolczy.
- 9) Mandataryusz i poborca podatków Kajetan Pirozka.
- 10) Assystent przy kam. głównym urzędzie Karol Renners.
- 11) Amtsschreiber kasy cyrkularnej Michał Sawicki.

- 12) Mandataryusz i poborca podatków Wojciech Schöfer.
- 13) detto detto Tytus Skopczyński.
- 14) Kontrolor kasy miejskiej Hugo Völker.

Officyałami:

- 1) Urzędnik ekonomiczny Piotr Ansieux.
- 2) Dyurnista przy kasie cyrkularnej Tomasz Czerkawski.
- 3) Amtschreiber kameralny Tyberyusz Kugler.
- 4) Dyurnista przy kasie cyrk. Wincenty Pałkowski.
- 5) Amtschreiber kameralny obrach. Ferdynand Quirsfeld.
- 6) Praktykant przy prow. buchhalteryi Konstanty Wassyanowicz.

Assystentami:

- 1) Nadzorca straży finansowej Kasper Brzozowski.
- 2) Furyer Bazyl Danilewicz.
- 3) Kameralny amtschreiber Franciszek Müllern.
- 4) Furyer Franciszek Prashill.

Sprawy krajowe.

(Wiadomości bieżące z Wiednia.)

Wiedeń, 17. stycznia. Wczoraj była u Jej cesarzew. Wys. arcyksiężnej Zofii świetna zabawa wieczorna z tańcami. Jego Mość Cesarz przybył na nią w mundurze łańskim, i brał udział w tańcu. Zabawa trwała do 3ciej przeszło godziny.

Donoszą za rzecz pewną, że emigracja węgierska miała na dniu 12. b. m. ruszyć w pochód z Szumli do Azji.

Według doniesień ze Szlązka, rozpoczęły tam nowe polityczne zwierzchności urzędowanie swoje z dniem 2go b. m. (O. C.)

— Złożony w ministerjum spraw wewnętrznych węgierski komitet urbaryalny zajmuje się teraz ważną kwestyą rozdrobnienia (Segregation) i skupiania (Commasation) gruntów. Szczęśliwem jej rozwiązaniem zruhomionoby ogromne potąd we Węgrzech bez użytku zostające skarby przyrody. Mówią, że względem wspólnego załatwienia tej okoliczności porozumiały się pomiędzy sobą ministerstwa finansów, kultury krajowej, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych. — Prezydentem pomienionego komitetu jest radzca nadworny niegdyś przy węgierskiej kancelaryi nadwornej, p. Torkos; oprócz tego należą do komitetu także pp. radzcy sekcyni Privitzer i Bayer.

— Według nadeszłej depeszy telegraficznej niepodobna jest jazda na północnej kolei żelaznej pomimo wszelkich w tej mierze czynionych zabiegów. Ze stacyi Wagram donoszą między innymi:

Zaspy śniegu przekopano z Florisdorf do Wagram tylko z wielką trudnością; — burza nieustaje, a według wszelkiego prawdopodobieństwa nie będą mogły pociągi przez czas niejaki odchodzić. Zawięże śnieżne są tym razem większe niż wszystkie poprzednicze. Z Wagram do Gänserndorfu niepodobna się podczas zamieci dostać, a jak długo trwa burza, nie można żadnych robót na kolei przedsiębrać. Jedną tylko kolej z Florisdorfu do Wagram będzie się według możliwości utrzymywać sposobną do jazdy.

Ze stacyi Gänserndorf donoszą: „Burza i zamieć śnieżna niedozwala najmniejszych przy kolei robót.“

Z tego więc powodu będzie można zaledwie dnia jutrzejszego urządzić kolej żelazną do jazdy.

— Z kolei żelaznej Preszburgskiej nie przychodzą żadne wiadomości, zwłaszcza, że komunikacja telegraficzna została w kilku miejscach uszkodzona.

Dnia dzisiejszego nie odszedł do Bruck ani nie przybył ztamtąd żaden pociąg, a to dla nowej znów zamieci śnieżnej. (W. Z.)

— Wczorajsza gazeta Wiedeńska ogłasza znaczną liczbę wyroków sądu wojennego z powodu oporu stawionego straży municypalnej. Nienależy nam pomijać i lekceważyć te symptomy powstawania przeciw organom prawnej władzy, gdyż smutne doświadczenie uczy, że burze rewolucyjne we Francji tak w r. 1830 jak w lutym 1848 zaczynały się utarczkami między ludem a strażą miejską. Idea prawności powinna i musi być poważaną nawet w najpodrzedniejszych sługach rządu. W tym względzie zdaje się zasługiwać na uwagę exces chłopców rzemieślniczych na przedmieściu Josephstadt dnia 13. b. m., gdzie także słowem i czynem łżono straż miejską. Dowiadujemy się, że władza oprócz indywidualów przy tej sposobności pojmanyh, temi dniami kazała przyaresztować 10 najzłośliwszych wichrycieli.

Dnia 24. grudnia odbył się w Tunisi uroczysty wjazd austriackiego jeneralnego konsula Merlato, który dnia 25. przyjmował odwiedziny wszystkich konsulów zagranicznych i otrzymał prywatne posłuchanie u Beya. (Kor. lit.)

(Kurs wiedeński z 17. stycznia 1850.)

Obligacye dżugu państwa 5% — 95⁵/₈; 4¹/₂% — 84⁷/₁₀; 4% — 76¹/₂; 2¹/₂% — 50¹/₂. Akcy bank. 1137. Łosy z r. 1834—173; z r. 1839 — 109¹/₄. Akcy kolei półn. 110¹/₂.

Ameryka.

(Wiadomości ze Stanów zjednoczonych Ameryki północnej.)

Nowy-York. Stanowisko prezydenta unii nigdy może nie było trudniejsze jak teraz jenerała Taylor w obec zupełnej prawie równowagi stronniectw, ich coraz bardziej wzmagającej się natarczywości i bezwzględności. Usiłuje on też przedewszystkiem stronniectwa pogodzić i usmierzyć, aby przynajmniej tak bardzo zagrożony status quo, tj. dalszą egzystencyę unii zachować. Ztąd też taka z jego strony przezorność mająca niekiedy pozór nawet skrytości od wielu niechwalonej.

Ogólne usposobienie w północnej Ameryce jest zresztą dosyć pomysłne. Jak dalece kongres zechce uwzględnić życzenia naczelnika

państwa, odsłoni to najbliższa już przyszłość; teraz już o tem stanowić byłoby za wcześnie. Jednakże wielkie jest prawdopodobieństwo, że i w Ameryce zależeć będzie wiele od przypadku, i że bez intryg parlamentarnych się nie obejdzie.

— Prezydent stanów amerykańskich przesłał Władysławowi Ujhazy, niegdyś gubernatorowi Komorna bardzo uprzejme pismo z d. 20. grudnia, witając niem przybyłych do Ameryki wychodźców węgierskich. (D. R.)

Anglia.

(Czwarty polityczny list Germanika o Niemczech.)

Londyn, 11. kwietnia. Czwarty z politycznych listów o Niemczech przez Germanika zawiera między innymi co następuje: „Polityczne znaczenie terazniejszej komisji frankfurtskiej jest ograniczone, a to z tego prostego powodu, ponieważ w tem ograniczeniu zawarty jest warunek jej trwałości. Wszakże znaczenia jej nie trzeba dla tego lekce ważyć. Każda maszyna polityczna dla utrzymania pokoju jest doskonałym środkiem; a tu chodzi o pokój siedmiesięciu milionów w środku Europy. Komisja Frankfurtska jest na teraz jedynym prawnym organem uznanym przez wszystkich członków dawnego przymierza 1815, a dla Niemiec, dla Europy jest to już wiele w ogóle, że się taki organ znajduje. Co się najprzód Niemiec tyczy, nie może ona zrobić wielkiej szkody, jeżeli wewnątrz swych przywilejów trzymać się będzie; dwie opozycyjne partie, Austria i Prusy, muszą się na każdy przedsięwzięty akt zgodzić. — Oprócz tego przyjdzie przeto niemiecka kwestya do stanowczego rozwiązania. Namieniona komisja jest uroczystym oświadczeniem i praktyczną demonstracją, że Austria i Prusy postanowiły pokój zachować między sobą i z resztą Niemiec, i bronić przymierza ku zagranicy. — Na wszelki przypadek utworzona jest władza, mająca rozpoznać, co się stało z temi sześciu lub siedmiu milionami talarów, które Frankfurtskie ministerstwo rzeszy na stare i nowe okręta kupieckie, na uzbrojenie statków wojennych i zakupienie amerykańskich paropływów ze złemi maszynami wydało. Są to już znaczne i niezawodnie trwałe korzyści, że już więcej nie będą próbować przywrócić najniezgrabniejszą i najbardziej zdyskredytowaną polityczną maszynę nowoczesnej Europy. Istnienie tej komisji jest najdoskonalszym rygłem przeciw każdemu zamachowi Zachodu lub Wschodu zatamowania postępu Niemiec do narodowej niepodległości i konstytucyjnej wolności. Nie sądzimy bynajmniej, że już teraz nad takowym zamachem pracują, jakoż Francya i Rosya nieprzedsięwzma żadnych kroków nieprzyjacielskich, jeżeli rządy niemieckie powinnosć swoją wypełnią. Nedoręcznością było już w r. 1847 chcieć Szwajcaryę spoliczyć; a przeszkodzić odrodzeniu się Niemiec, byłoby rzeczywiście szaleństwem. — Jakoż niektóre niemieckie gabinety powinny teraz zaprzestać naprzykszać się obcym mocarstwom i hańbić niemieckie nazwisko wzywaniem cudzej interwencji i opieki à la Napoleon. Cóżkolwiekby uczyniły, pokój będzie utrzymany pod auspicjami Austrii i Prus i za zgodą innych państw dla zaspokojenia wszystkich mocarstw europejskich. — Z pierwszym dniem maja b. r. gaśnie władza komisji, a odroczenie nienapotka żadnych trudności, jeżeli pierwsza swych granic nie przekroczy.“

Francya.

(Posiedzenie izby prawodawczej z d. 14. stycznia.)

Paryż, 14. stycznia. Na dzisiejszem posiedzeniu prawodawczego zgromadzenia przydzielono dwa projekta o podwyższenie podlicerom żółdu tej komisji, która się już dawniej podobnym projektem ministra zajmowała. Poczem izba przystąpiła do debaty nad wnioskiem do ustawy względem nauki publicznej. Prezydent napomina izbę, aby z największą spokojnością i uwagą naradzała się nad tak ważną ustawą. Pan Barthelemy St. Hilaire zabiera głos przeciw ustawie. W ogóle jest on za wolnością nauki, sądzi jednak, że ojciec rodziny powinien w swoich prawach ustąpić państwu. Mowca roztrząsa następnie ustawę nie tylko co do jej niedostateczności, które zaszkodziły dobremu urządzeniu komisji i inspekcji, lecz także we względzie politycznym. Gdy mowca nadmienił, że izraelskie konsystoryum podało się do dymisji, dla tego, że żydów jako profesorów prześladowają, zaprzeczył temu minister Parieu. Poczem Barthelemy St. Hilaire starał się udowodnić, że nowa ustawa nie chce wcale nadać wolności nauki, lecz tylko pewnemu stanowi przywileje. Z projektów, które dziś rozdawano pomiędzy członków izby, były następujące: Pan Pradie żąda, aby w przypadku buntu lub samowolnego kroku rządu prawny opór uorganizować. Rady miejskie, okręgowe i generalne powinny wtedy objąć kierunek administracji. Pan Monet proponuje, aby na krzesła deputowanych losy ciągniono.

— Dziś rozpoczęła się dyskusya nad organizacją nauki publicznej. Konstytucya z r. 1791 przyobiecwała wolną od wszelkiej opłaty naukę dla wszystkich gmin w tych przedmiotach, których znajomość każdemu jest potrzebna. Wszelako chodziło tylko o naukę chłopców. Szkoły elementarne miały być zaprowadzone w każdym głównem mieście kantonu, wyższe szkoły w każdym głównem mieście okręgu, szkoły departamentowe w każdym głównem mieście departamentu, a wielki instytut w Paryżu. Każdemu pozwolono założyć szkołę, jeżeli się poddał panującym ustawom. Wszelako ówczesne prawodawcze zgromadzenie nieprzyjęło tego planu pana Talleyranda. Condorcet ułożył inny; podzielił naukę na 5 stopni: 1) szkoły elementarne, 2) wyższe szkoły, 3) 110 zakładów dla umiejętności matematycznych i fizycznych, dla literatury i pięknych sztuk, 4) 9 liceów dla uzupełnienia nauki namienionych 110 zakładów, 5)

Towarzystwo narodowe dla umiejętności i sztuk, czuwające nad nauką powszechną i kierujące nią. Po miastach liczących od 1500 do 4000 dusz miały być zaprowadzone szkoły dla dziewcząt. Zakłady naukowe powinny być ile możności niezawisłe, tylko szkoły elementarne będą poddane władzy publicznej. Nim jeszcze przyjęto konstytucyę, powziął konwent następującą uchwałę: „Szkoły elementarne stanowią pierwszy stopień nauki. W nich mają być udzielane wiadomości, które każdemu obywatelowi niezbędnie są potrzebne.“ Konstytucya z dnia 24. czerwca 1793 zapewniła wszystkim Francuzom spólną naukę. Dekret z dnia 15. września 1793 postanowił 3 stopnie nauki: 1) wiadomości, które każdemu rzemieślnikowi i robotnikowi są potrzebne, 2) wyższe umiejętności, 3) przedmioty, które nie dla wszystkich władz umysłowych są stosowne. Inną ustawą postanowiono urządzenie szkół pierwszego stopnia. Ustawa z dnia 29. frimaire II. urządziła szkoły elementarne; każdy ojciec obowiązany był dawać swoim dzieciom naukę, nauka jednakże była wolna. Ustawa z dnia 27. brumaire III wyznaczyła 24,000 szkół dla nauki elementarnej. Sąd jury miał egzaminować nauczycieli, których lud obrał. Czytanie, pisanie, prawa ludu, konstytucya, moralność republikańska, język francuski, arytmetyka, miernictwo, hystorya naturalna tudzież elementa dziejów politycznych były przedmiotami nauki. Każdy obywatel mógł otwierać szkoły, państwo tylko nad nimi czuwało. Dla ścisłych umiejętności, dla literatury i sztuk miały być założone w każdym głównem mieście departamentu szkoły centralne a prócz tego szkoły dla medycyny. Konstytucya z dnia 5. fructidor III. wydała ustawę o nauce, i przyobiecwała w niej tylko szkoły elementarne, w których miano dawać naukę czytania, pisania, pierwsze zasady rachunków i moralności; 2) wyższe szkoły, 3) instytut narodowy. Każdy mógł otworzyć szkołę, a metoda uczenia nie była, jak przez Robespiera, przypisana. Szkoły elementarne i centralne nie wydały pożądanego skutku, a ciało prawodawcze wydało dnia 11. floreal X. nową ustawę: 1) elementarne szkoły gmin albo osób prywatnych, 2) wyższe zakłady naukowe, urządzone przez państwo lub osoby prywatne. Te ostatnie potrzebowały jednak osobnego pozwolenia ze strony państwa i zostawały pod szczególniejszym dozorem prefektów. Wszystkie dotąd wymienione ustawy nie były wcale albo tylko w części były wykonane, przedstawiają jednak wierny obraz ówczesnego ukształcenia i pod tym względem są ważnymi dokumentami. Ustawa z dnia 10. maja 1806 położyła fundament do terazniejszej legislacji. Nakazała: 1) naukę elementarną 2) naukę wyższą, 3) cztery fakultety, 4) akademie, i postęp w umiejętnościach zachęcać. Ustawa z r. 1811 postanowiła 100 liceów. Konstytucya z roku 1830 przyrzekła nową organizację nauki; 1833 urządzono naukę elementarną; lecz wyższa nauka nie otrzymała nowej organizacji pomimo kilku doświadczeń. Konstytuanta z r. 1848 przyobiecwała organiczny statut o całej nauce, prawodawcze zgromadzenie zaczęło się dzisiaj nad nim naradzać. Skutku obrad przy terazniejszym stanowisku partyi niemożna przewidzieć.

Włochy.

(Turyńska izba deputowanych.)

Turyń, 9. stycznia. Na dzisiejszem posiedzeniu zaczęła izba deputowanych dyskusyę nad traktatem pokoju z Austryją. Na wstępie oświadczył powtórnie minister spraw wewnętrznych, na interpelację deputowanego Berglimi, że rząd nie zna żadnej tajnej ugody z Austryją, któraby kiedykolwiek mogła wejść w życie, że wydanie o którym jest wzmianka w konwencji z r. 1834 nigdy niemoże być zastosowane do przestępstw politycznych, i że nakoniec, jeżeli ta konwencya przy swojej expiracy, w dwóch latach, niebędzie mogła być poprawioną, natenczas Sardynia ją wypowie. Dep. Berglimi zaproponował porządek dzienny, w którym zacytowane było oświadczenie ministra; lecz p. Rosselini zażądał aby zamiast porządku dziennego izba sformułowała ustawę w duchu tych deklaracji ministra. Wniosek p. Rosselini poparty został bardzo energicznie przez deputowanego Lanza, z lewego centrum, który oświadczył, iż wszelkie pokłada zaufanie w terazniejszym ministerjum, lecz że się obawia, aby inny gabinet, któryby mógł nastąpić, niebędąc związany ustawą nie zmienił postępowania.

Minister spraw wewnętrznych odpowiedział panom Rosselini i Lanza; oświadczył, iż niemoże pochwalić projektu ustawy, najpierw, ponieważ nie przypuszcza, aby inny gabinet dezawuował solenne deklaracje terazniejszego ministerjum, a powtóre ponieważ by się mogło zdarzyć, iżby senat niepotwierdził ustawy uchwalonej przez izbę deputowanych, coby się mogło stać powodem do nieporozumienia między temi dwoma ciałami, z kądby znowu wyniknąć mogły niebezpieczeństwa publiczne. Ta ostatnia uwaga wywołała niemalą sensacyę w zgromadzeniu.

Po dobitnej replice pana Lanza, który wyraził swoje zdziwienie, iż pan Galvagno mógł sądzić, iż nowy gabinet może się uważać jako obowiązany deklaracyami gabinetu poprzedniczego, kiedy doświadczenie codzienne właśnie przeciwnie rzecz dowodzi, zabrał głos p. Cavour, członek komisji w zastępstwie hrabi Balbo referenta, który z powodu słabości niemógł mieć udziału w dyskusyi. Oświadczył, iż zdaniem komisji, izba postąpi sobie z wszelką godnością, jeżeli przyjmie projekt ministerstwa z godnem milczeniem i w formie jak najwięcej pojedynczej. Potem odrzucając w imieniu komisji propozycyę pana Rosselini, oświadczył się za porządkiem dziennym pana Berglimi. Przy odejściu poczty, pan Cavour jeszcze był na mownicy. (Indep.)

Niemce.

(Podrzedni urzednicy przy komisji zwiazkowej.)

Frankfurt, 12. stycznia. Dotychczas odroczone jeszcze ostateczna decyzja wzgledem mianowania podrzednych urzednikow w rozmaitych wydzialach komisji zwiazkowej. Bledne jest utrzymywanie, jakoby komisarze pruscy stosownie do polecenia przyslanego z Berlina zyczyli mieli, aby te osoby, ktore pod ostatniem ministerium rzeszy mialy udzial w nieprzyjacielskich krokach przeciw Prusom, byly zlozone z swoich urzedow. Owszem zapewnic mozna, ze rzd pruski scista robi roznicie miedzy sprawcami a pomocnikami czestokroć zupełnie niewinnymi w tej sprawie. Rzd pruski ma oraz niezlomne zaufanie w wspianalomyślności austriackiej, która pewnie niedopusci, aby narzedzia intrygi uzyto przeciw sprzymierzcowi.— Dualizm miedzy Prusami i Austrią, który sie teraz coraz wiecej w Niemczech daje postrzegac, jest takze w komisji zwiazkowej przez personale administracyjne bardzo wybitnie wyrazony; sprzecznosc ta jednak wskazuje tylko potrzebe posrednictwa i pojednania, która, jak sie tego z pewnością spodziewamy, latwo da sie znalezc przez rzetelnosc i wzajemne uznanie swoich interesow. (D. R.)

(Adresy przeciw emancypacji zydow. — Dochody z cła w Bawaryi.)

Mnichów, 12. stycznia. Liczba przeslanych izbie radców państwa adresow przeciw emancypowaniu zydow wynosi az po dzien dzisiejszy 364. Przybyly te adresa od 1033 gmin i zawieraja w ogóle 51.315 podpisow. Przytem zachodzi jeszcze i ta okolicznosc, ze w wielu przypadkach podpisani sa tylko przełożeni gminy z polecenia gmin, zaczem liczba wyrazonych podpisow niedochodzi jeszcze liczby istotnie przyklaczajacych sie do adresu. Rowniez i do samego króla podano w tej mierze różne adresa. Z wyjatkiem pfalegrabstwa przybywaja adresa te prawie z całej Bawaryi.

— Sprawozdanie deputowanego Neuffer o dochodach cłowych w latach etatowych 1845—46 i 1846—47 zostalo niedawno-co ogloszone. Czystego dochodu z cel bylo w obudwóch latach razem 11.524.277 zlr. 30 kr., wiecej nad rubryki budzetu o 3.141.693 zlr. 30 kr., a z zestawienia z trzema poprzedniczemi laty okazuje sie w przecieciu rocznie 111.528 zlr. 19 kr. przewyzki. Według tego wiecej wypada na 4.444.918 ludności Bawaryi na kazda glowe 1 zlr. 17¹²/₁₀₀ kr., czyli 19¹⁹/₁₀₀ kr. przewyzki w porownaniu z dawniejszemi laty. Koszta poboru wynosily w kazdym roku malo-co wiecej nad 1.020.000 zlr., do czego policzone sa juz wydatki na przedsiabrane w tych latach budowy w Ludwigshafen. Zestawivszy dochody bez odtracenia kosztow, okazuje sie stosunek w Bawaryi wybranych do rzeczywiscie do zwiazkowej kasy cłowej odstawionych cel jak 2: 5. Rekompensacja za nadreńskie cła pruskie wynosila w obu tych latach 42.000 zlr., zwrócono cel zawierzytelionym dyplomatom, członkom królewskiej rodziny i innym dygnitarzom przeszło w kwocie 36.000 zlr., z reklamowanych cel odpadło okolo 8.000 zlr. — z czego 6.000 zlr. przypada na spolny zwiazku rachunek, reszta zaś na państwo Bawarskie. (P. S. A.)

(Przygotowania dla przyjecia poslow.)

Erfurt, 14. stycznia. Nasza komisja do wynajmowania pomieszkau ma juz na liście 750 umeblowanych lokalow do odstapienia dla poslow niemieckich. Codziennie nadto przybywaja nowe w tej mierze oświadczenia, zaczem na wygodnych i tanich pomieszkaniach nie zabraknie, i ledwie ze nie o trzecia czesc wypadna taniej niz w Frankfurcie. Miasto bowiem nasze zabudowane obszernie moze pomiescic w sobie latwo 100.000 ludności, gdy tymczasem liczy obecnie 30.150 tylko mieszkancow. Za czasow trzydziestoletniej wojny dochodzila liczba ich do stu tysiecy, a Erfurt celowal wówczas stosunkami swemi handlowemi.

Rowniez i w innych wzgledach przysposabiaja tu sie do przyjecia spodziewanego zgromadzenia sejmowego. Lokale publiczne nabywaja na przestronności, i wiecej pozamawiano dziennikow. W samym mieście Erfurcie istniala potad jedyna tylko gazeta Erfurtska; teraz juz ich wychodzi w miejscu cztery, z ktorych trzy sa organem partji konserwatywnej. Stronnictwo to ma nadto zamiar wydawac wiecej polityczna gazete majaca byc polurzedowym organem sejm — na wzor „Ob. Postants Ztg.“ (D. R.)

Prusy.

(Wiadomosci biezace z Poznania.)

Poznań, 14. stycznia. Nasze sasiednie miasto Gniezno bylo temi dniami widownia żywej agitacji. Dnia 7. b. m. zaczal sie przed tamtejszym sadem przysięgłych proces wytoczony przeciw 18 Polakom oskarzonym o bunt. Na lawce obzaltowanych siedzialo czterech księzy, kilku nauczycieli i wójtow skompromitowanych w zajsciach pod Trzemeszmem. Sala przysięgłych napełniona byla publicznością polska, takze i ulice byly napełnione tłumami ludu. Przy ukonstytuowaniu trybunala odrzucil obrońca Kellermann jednastu przysięgłych, prokurator państwa jednego. Prokurator państwa wyložyl obzaltowanie swoje czescia w niemieckim czescia w polskim jezyku zarzucajac najwiecej czesc winy burmistrzowi Goulskiemu z Trzemesznu, ktorego oskarzono, iz sobie przywlaszczyl urzd komisarza obwodowego i bez upowaznienia zabral do siebie kasy obwodowe. Dwóch z obecnych nauczycieli oskarzono, iz jako kapitanowie sluzyli w polskim wojsku powstancem i zatrzymywali pruskie sztafety; wójtow oskarzono, iz dzierzali orly pruskie, księzy, iz podburzajacemi mowami zachęcali do powstania. Sad przysięgłych uwolnil wszystkich obzaltowanych.

„Szkoła narodowa“ wychodzaca w zachodnich Prusiech donosi, ze tu postanowiono, aby wszyscy Polacy mieli udzial w wyborach do sejm erfurckiego. Spodziewaja sie w szesciu obwodach, miedzy ktoremi Stargarecki, miec za soba wieceznosc i oglaszaja juz swoich kandydatow, pomiedzy ktorymi kanonik Pysznicki z Pelplina, pewien hr. Bolerti i proboszcz Krzecki z Stargardu. — „Dziennik polski“ oświadczył sie przeciw wyborom do parlamentu i powiada aby niewybirano. Z tego powodu cofa „Gazeta polska“ swój program aby do Erfurta wybierac, zapobiegajac temu, aby jedna czesc polskiej ludności niemiala udzialu w wyborach, podczas gdy druga bedzie nieczynna, a Niemcy tym sposobem nie otrzymali wieceznosci w wyborach. Zostaje nam, konczy ten artykul, blogie uczucie, zesmy dali przyklad, jak nalezy tryumf własnego zdania poświęcic wielkiemu interesowi narodu, i ze siły duchowe, ktoreby sie zuzyly w bezskutecznej walce w Erfurcie, teraz tem skuteczniej moga byc obrócone na wewnetrzną narodową prace.“

Polska literatura wzrosła niezmiernie w ostatnich czasach. — Oprócz polskich gazet politycznych wychodzi od nowego roku polska gazeta niedzielnia Wojkowskiego, potem co poniedzialku pismo dla ludu „Krzyz i miecz“ nakoniec czasopismo „Wiarus“ kaznodziei i terażniejszego deputowanego Prusinowskiego, ktorego wysle numeru zastosowane sa do ducha ludu i zaraz w poczatku przeszło 1000 miały prenumerantow. „Wielkopolanin“ wychodzi takze, a wkrótce wyjdzie czasopismo „Praga“ wydawane przez Lipowskiego, profesora w Strasburgu we Francji. Pod auspicjami ligi wychodzi czasopismo dla ludu, ktorego pierwszy zeszyt: „Zycie poczeiwego człowieka“ wydal Estkowski.

Wiadomosci handlowe.

(Targ na woly ołomuniecki.)

Ołomuniec, 16go stycznia. Spęd bydla rzeznego liczył w tym tygodniu 163 sztuk różnego gatunku; z tego przypędził Jan Sedlarz z Łukowa 4; Józef Loserth i Łazarz Schlesinger z Libau 5 i 11; Abr. Klausenstock i Iwan Żak z Krosna 27 i 30; Jak. Schindler z Prosznitz 14; Antoni Pauluch z Sambora 34, a czastkowo 38 sztuk. Sprzedaz nie szla zwawo, poniewaz sie kupcy wysokich cen trzymali; płacono bowiem za parę mogacą wazyć 7⁷/₁₀—8³/₁₀ cetnarów, 340r.—366r.20k. Z Lipnika popędził do Wiednia Pinkas Danowker z Rymanowa 69 i Józef Ullmann z Szlązka 15 sztuk. W Wiedniu samym bylo w tym tygodniu 1680 sztuk na targowicy, z ktorych sprzedawano cetnar po 48r.—52r. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 23. stycznia.

W monecie konwencynej.

	gotówka		towarem	
	zlr.	kr.	zlr.	kr.
Dukat holenderski	5	14	5	17
Dukat cesarski	5	17	5	20
Pólimperyal zł. rosyjski	9	9	9	12
Rubel śr. rosyjski	1	46	1	47
Talar pruski	1	35	1	37
Polski kurant i pięcioletówk.	1	19	1	20
Galicyjskie listy zastawne za 100 zlr.	100	3	100	12
Galicyjskie l. z. w kasie T. Kr.	100	6	100	30

(Kurs wekslowy wiedeński z 17. stycznia.)

Amsterdam 156¹/₂ l. 2. m. Augsburg 112 p. uso. Frankfurt 111 p. 3. m. Genua 129¹/₂ p. 2. m. Hamburg 164³/₄ l. 2. m. Liworno 112 p. 2. m. Londyn 11.12 p. 3. m. Medyolan 100¹/₂ p. 2. m. Paryż 132³/₄ l. 2. m. Agio duk. ces. 18³/₄. Napoleond. 9. Szufrynów 15.45. Agio srebra 11³/₈.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 22. stycznia Hr. Dzie duszycki Zygmunt, z Medowy. — Batowski Alexander, z Udnowa. — Bogdanowicz Krzysztof, z Złoczowa. — Urbański Jan, z Dun-kowic. — Swiatkiewicz Józef, z Potylicza. — Wolański Ignacy, z Kutyszcz. — Posuchowski Wicenty, z Petrykowa. — Komar Wiktor, z Toporowa. — Jakubenz Jakób, z Krakowa. — Dobrzański Juliusz, z Milatyna.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 22. stycznia. Hr. Badeni Władystaw, do Tuchowa. — Hr. Starzyński Józef, do Mogielnicy. — Hr. Dzie duszycki Kazimierz, do Niesluchowa. — Jaworski Mikołaj, do Brzeżan. — Horszowski Nereusz, do Stryja.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 22 stycznia.

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28. 6. 0	—19°	—13°	północ. wschod.	pochm. mgła
2 god. zr.	28. 6. 0	—13°	—19°	—	—
10 g. zr.	28. 5. 10	—15,6°	—	—	—

Uwaga: Dnia 23. stycznia o 6. godzinie zrana pokazywał Term. — 21° o 9. godz. — 18,5°

TEATR

Dzisiaj: **Studnia Artezyjska**, Melodramat pols. w 4ch aktach. Takze **Reduta**.
Jutro: Opera niemiecka „**Der Postillon**.“